

Sygn. akt VI RCa 50/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 lipca 2020 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Hanna Niewiadomska
Sędziowie:	SSO Jolanta Biernat-Kalinowska SR del. do SO Andrzej Hinz (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sądowy Sylwia Łastowska

po rozpoznaniu w dniu 1 lipca 2020 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. W.**

przeciwko **B. R.**

o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 29 stycznia 2020 roku, sygn. akt III RC 189/19

I. Oddała apelację;

II. Odstępuje od obciążenia pozwanej kosztami procesu za instancję odwoławczą.

Andrzej Hinz Hanna Niewiadomska Jolanta Biernat-Kalinowska

sygn. akt. VI RCa 50/20

UZASADNIENIE

Powód M. W. wniósł o uchylenie z dniem wniesienia pozwu jego obowiązku alimentacyjnego wobec byłej żony **B. R.**, wynikającego z wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 16 kwietnia 2015r. w sprawie VIRC 1960/14.

Pozwana B. R. odpowiadając na pozew wniosła o jego oddalenie w całości. Jednocześnie domagała się zasądzenia od powoda na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Rejonowy ustalił, że strony były niegdyś małżeństwem. Wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2015r. w sprawie o sygn. VI RC 1960/14 Sąd Okręgowy w Olsztynie rozwiązał przez rozwód małżeństwo stron z winy powoda. Sąd Okręgowy zasądził od powoda na rzecz pozwanej alimenty w kwocie po 700zł miesięcznie tytułem zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego.

Małżonkowie byli współwłaścicielami gospodarstwa rolnego o obszarze ponad (...) ha, a ponadto użytkowali ponad (...) ha gruntów własnych powoda. W chwili rozvodu powód prowadził gospodarstwo rolne, hodował (...) i uprawiał warzywa. Przychody z prowadzenia gospodarstwa tj. ze sprzedaży produktów roślinnych i zwierzęcych wynosiły około 440.000zł rocznie. Po spłacie zobowiązań związanych z utrzymaniem gospodarstwa powodowi pozostawała kwota około 4700zł. Z kolei pozwana nie miała żadnego źródła dochodu i pozostawała na utrzymaniu matki, z którą mieszkała. W czasie kiedy strony żyły i mieszkaly razem prowadziła gospodarstwo domowe oraz pomagała powodowi w gospodarstwie rolnym.

W dalszej kolejności Sąd Rejonowy ustalił, że od 2 lipca 2019 roku pozwana B. R. zatrudniona jest na czas określony jako(...)w sieci sklepów spółki (...) za wynagrodzeniem 2.300zł brutto miesięcznie. Pozwana mieszka z synem A. W. w zakupionym przez siebie własnościowym lokalu w O. na ul. (...).

Dnia (...)roku doszło do sporządzenia aktu notarialnego dotyczącego umowy przeniesienia prawa pomiędzy powodem i pozwaną tj. M. W. i B. R., a Z. P., na mocy której powód i pozwana sprzedali gospodarstwo położone w miejscowości K., nabyte podczas trwania związku małżeńskiego od Agencji (...)o łącznej powierzchni około (...) ha za cenę (...). Kupujący Z. P. zobowiązał się do spłaty pozostałej części długu wobec Agencji (...)tj. (...), a kwotę (...)zapłacił B. R., na co powód M. W. wyraził zgodę i zrzekł się wszelkich praw i roszczeń z tego tytułu. Za podaną kwotę pozwana kupiła wyżej wymienione mieszkanie, którego połowę darowała synowi.

Sąd Rejonowy ustalił również, że powód aktualnie pracuje jako (...) w firmie (...) zarabiając najniższą krajową. W 2017r. sprzedał z pozwaną gospodarstwo, które było głównym źródłem dochodu i jedynym majątkiem powoda. Powód nie uzyskał ze sprzedaży żadnej kwoty, a jedynie przekazał długi pozostałe do spłaty wobec Agencji (...). Jediną korzyść pieniężną ze sprzedaży uzyskała B. R.. Powód nie ma innych dochodów poza wynagrodzeniem z pracy. Powód mieszka na(...) ha gospodarstwie rodziców, które w drodze darowizny zostało im przekazane. Za mieszkanie tam nie płaci. Aktualnie jest w związku z inną kobietą, z którą ma dziecko.

W oparciu o poczynione ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd przywołał treść art. 138 k.r.o. oraz art. 60 § 1 i § 2 k.r.o. jako podstawy prawne oceny skuteczności żądań powoda. Sąd podkreślił, że małżeństwo stron zostało rozwiązane z winy powoda, a tym samym podstawą prawną żądań pozwanej jest art. 60 § 2 kro. W konsekwencji zdaniem Sądu należało ustalić czy w świetle zmiany okoliczności faktycznych można nadal stwierdzić że rozwód pociągnął za sobą istotne pogorszenie jej sytuacji materialnej.

Odpowiadając na powyższe pytanie Sąd Rejonowy zaznaczył, że sytuacja materialna stron od czasu rozvodu zmieniła się w sposób zasadniczy. Powód utrzymywał się z pracy na gospodarstwie, wyjeżdżał również pracować dorywczo do D.. Główną podstawą roszczenia powoda jest treść umowy z dnia (...), a więc zawartej po uprawomocnieniu się wyroku rozwodowego. Umowa ta zdaniem Sądu Rejonowego zmieniła całkowicie jego sytuację materialną albowiem stracił on źródło utrzymania , na które powoływał się sąd rozwodowy zasadzając alimenty. Sąd podkreślił, że w/w umowa została zawarta także przez pozwaną , co wskazuje na to , że uznała ją za konieczną w świetle istniejących wówczas okoliczności gospodarczych i korzystną dla siebie. W rezultacie zdaniem Sądu Rejonowego nie można rozpatrywać przedmiotowej umowy w kontekście treści art. 136 kro.

W dalszym rzędzie Sąd Rejonowy podniósł, że obecnie obie strony utrzymują się z pracy najemnej, osiągają podobne dochody, a ich sytuacja jest porównywalna. W świetle wyjaśnień powoda faktycznym dzierżawcą (...) hektarów gospodarstwa rolnego jest nabywca gospodarstwa , którego dotyczy akt notarialny z dnia (...).

Okoliczności tych pozwana faktycznie nie kwestionowała.

Jednocześnie Sąd wskazał, że dla oceny sytuacji stron nie mają istotnego znaczenia okoliczności, które zaistniały przed wydaniem wyroku rozwodowego związane m.in. z darowizną dokonaną przez na rzecz jego rodziców z dnia (...). Natomiast wpływ na sytuację materialną powoda ma też fakt założenia przez niego nowej rodziny i urodzenie następnego dziecka, wobec którego ma obowiązek alimentacyjny.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że powód słusznie powoływał się na treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2001r w sprawie IV CKN 1222/00 LEX Nr. 1219841 zgodnie z którym nie sposób przyjąć istnienia obowiązku alimentacyjnego obojga rozwiedzionych małżonków w sytuacji gdy poziom ich życia jest zbliżony.

Niezależnie od powyższego Sąd Rejonowy podniósł, że pozwana w odpowiedzi na pozew nie tyle kwestionowała istotnej zmiany okoliczności faktycznych lecz powoływała się na fakt pozostawania w niedostatku. Zdaniem Sądu nie może on być jednak samodzielną podstawą utrzymania alimentów, w sytuacji gdy nie ma istotnej różnicy w położeniu materialnym jej i powoda.

W rezultacie Sąd Rejonowy uznał powództwo za uzasadnione, uchylając alimenty od dnia doręczenia pozwanej odpisu pozwu, gdyż już wówczas znane jej było żądanie powoda i powinna się liczyć z możliwością jego uwzględnienia przez sąd. W pozostałej części to jest w zakresie uchylenia alimentów do dnia wniesienia pozwu powództwo zostało oddalone.

Uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Rejonowy przywołał treść art. 102 k.p.c. Sąd uwzględnił trudną sytuację majątkową pozwanej jak też okoliczność, że winę za rozpad małżeństwa ponosi powód.

Od powyższego wyroku apelację wniosła pozwana zaskarżając go w pkt. 1. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1) naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy tj:

a) art. 233 § 1 i 2 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego wyprowadzenie faktów, iż:

- sytuacja materialna oraz możliwości zarobkowe powoda i powódki pozostają na zbliżonym poziomie

- powód nie osiąga żadnych dochodów z (...) ha ziemi, podczas gdy pozwana podnosiła tę okoliczność, a pozwy pomimo zobowiązania Sądu nie przedstawił umowy dzierżawy

- zarobki powoda – kierowcy kształtują się na poziomie minimalnego wynagrodzenia, podczas gdy z porównania ofert pracy dla(...)wynika, że średnie wynagrodzenie (...)zaczyna się od kwoty 5.000,- zł brutto

- materialny udział partnerki powoda w kosztach utrzymania pozostaje bez wpływu na ustalenie jego możliwości finansowych

- korzysta z majątku rodziców, dzierżawy nieruchomości (...)ha, podczas gdy pozwana musiała na własną rękę kupić nowy lokal, gdzie zamieszkuje jej dorosły syn z (...)

b) art. 230 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez nieuprawnione stwierdzenie, że powódka nie kwestionowała okoliczności dotyczących dzierżawy ok. (...) ha gospodarstwa rolnego przez powoda, podczas gdy na rozprawie w dniu 28 października 2019r przy przesłuchaniu stron wskazała wyraźnie, że: „nie wierzy, że ten pan nie płaci powodowi za dzierżawę”, a sąd zobowiązał powoda do przedłożenia umowy dzierżawy w terminie 14 dni, czego ostatecznie nie uczynił.

2. mającą wpływ na wynik sprawy obrazę przepisów prawa materialnego tj.

a) art. 135 § 1 k.r.o. w zw. z art. 138 k.r.o. poprzez uznanie, że stan faktyczny niniejszej sprawy pozwalał stwierdzić, że doszło do zmiany stosunków skutkującej koniecznością uchylecia świadczeń alimentacyjnych na rzecz pozwanej, gdy powód winien w dalszym ciągu przyczyniać się do zaspokajania jej usprawiedliwionych potrzeb, a kwota 700,- zł miesięcznie mieści się w granicach jego możliwości finansowych

b) art. 5 k.c. poprzez nierozważenie przez Sąd, iż w sytuacji gdy to zachowanie powoda doprowadziło do rozpadu małżeństwa stron, powstania długów i konieczności sprzedaży gospodarstwa rolnego, a także do wyprowadzki (...) syna stron do pozwanej, żądanie uchylecia alimentów wobec małżonka niewinnego nie może być oparte jedynie na fakcie założenia nowej rodziny i częściowego podziału majątku stron, tym bardziej, że powód jest zdolny do pracy, posiada możliwości zarobkowe pozwalające mu na uzyskiwanie dochodów i partycypowanie w utrzymaniu byłej żony

W oparciu o podniesione zarzuty pozwana domagała się zmiany zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa w całości. Żądała również zasądzenia na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Dodatkowo Sąd Okręgowy ustalił, że:

- obecnie powód nadal dzierżawi około (...) ha gruntów rolnych i ma otrzymywać niecałe (...),- zł dopłat bezpośrednich z UE, z czego spłaca czynsz dzierżawny w wysokości (...),- zł rocznie oraz podatek od nieruchomości w wysokości (...)rocznie. Z ziemi korzystają i ją obrabiają osoby trzecie

- powód od końca 2015r nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego względem pozwanej.

- pozwana nie wystąpiła o egzekucję należnych mu alimentów.

- dziecko powoda z kolejnego związku ma obecnie (...). Jego matka – partnerka powoda przebywa na urlopie macierzyńskim, wcześniej pracowała jako (...)

- powód domagał się od żony zrzeczenia się alimentów grożąc wystąpieniem z powództwem o częściowy regres wydatków poniesionych przez niego na spłatę wspólnych zobowiązań.

Poza tym według powoda:

- już po rozwodzie miał spłacać wspólne zadłużenie stron; dzięki pomocy rodziców oraz brata (...)oraz jego (...) pracy za granicą miał spłacić około 300.000,- zł wspólnych zobowiązań

- Z. P. - nabywca nieruchomości stron - od (...) lat nie gospodaruje już ziemią dzierżawioną nadal przez powoda. Na skutek jego postępowania – między innymi nieprawidłowości w programie (...) - powód miał zwrócić część otrzymanych dopłat z UE.

- nie jest on obecnie w stanie rozwiązać umowy dzierżawy (...) ha ziemi od Agencji (...)Skarbu Państwa. Z ziemi tej mają obecnie korzystać inni rolnicy w zamian za jej uprawianie, co jest warunkiem koniecznym do pobierania przez powoda dopłat z UE.

- ma on również spłacać zadłużenie z tytułu zakupionego już po sprzedaży gospodarstwa rolnego (...); (...) miał kosztować około (...),- zł i uzyskał na niego dofinansowanie z UE; powód przez (...) lata nie spłacał rat za kupiony (...) Zakupiony przez powoda (...) zaginął – powód nie zgłosił faktu jego kradzieży. Zadłużenie powoda z w/w wobec banku ma obecnie wynosić nawet (...),- zł. Powód miał mieć również postawione zarzuty (...)na zakup (...), od których został nieprawomocnie uniewinniony.

Powód – poza swoimi twierdzeniami - nie przedstawił wszakże na powyższe okoliczności żadnych dowodów .

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja pozwanej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Pomimo częściowej słuszności podniesionych w niej zarzutów dotyczących ustaleń faktycznych, na jakich opierał się Sąd Rejonowy, wydane przez niego rozstrzygnięcie jest słuszne. Podnoszone w apelacji zarzuty zdaniem Sądu Okręgowego nie uzasadniają zmiany zaskarżonego wyroku w sposób postulowany przez skarżącą.

W szczególności podnieść należy, że Sąd Rejonowy dokonał częściowo błędnych ustaleń faktycznych w zakresie majątku wspólnego stron. Majątek ten stanowiło jedynie gospodarstwo rolne o powierzchni (...)ha. Dodatkowo strony gospodarowały na ponad (...) ha ziemi przekazanej z budynkami powodowi w darowiznie przez jego rodziców. Ziemię tę powód przekazał darowizną rodzicom z powrotem jeszcze przed rozводом stron. Natomiast pozostałe (...)ha ziemi było i jest nadal dzierżawione przez powoda od Agencji (...)

W kolejnym rzędzie podnieść trzeba, że dodatkowe ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy odpowiadają na część zarzutów i wątpliwości skarżącej dotyczących zaniechań Sądu Rejonowego w zakresie ustalenia obecnego majątku powoda oraz osiąganych przez niego z tego tytułu dochodów. Sąd Okręgowy podziela również co do zasady zarzuty pozwanej, że wątpliwości budzi fakt, aby powód z tytułu świadczonej pracy rzeczywiście osiągał dochody w udokumentowanej przez niego wysokości. Jednocześnie wszakże zastrzec należy, że zdaniem Sądu Okręgowego nie są to dochody na poziomie jaki skarżąca wskazała w apelacji.

Niezależnie od powyższego w tym miejscu należy dodatkowo zaznaczyć że cały szereg innych podnoszonych przez powoda okoliczności nie tylko nie został udowodniony, ale częstokroć są one wręcz niewiarygodne, bardzo wątpliwe, a czasami wręcz budzą podejrzenia, co do legalności przedstawianych wydarzeń. Tym nie mniej jednak należy wyraźnie podkreślić, że wszystkie błędy i braki (częściowo uzupełnione w postępowaniu odwoławczym) w zakresie ustaleń faktycznych, jak również istotne wątpliwości, co do wiarygodności części twierdzeń powoda nie podważają trafności zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Rejonowy trafnie uchwycił istotę przedmiotowej sprawy. Sąd Okręgowy podziela zapatrywanie Sądu I instancji, że w chwili obecnej nie można już w sposób uzasadniony twierdzić, że na skutek rozvodu stron doszło do pogorszenia sytuacji materialnej pozwanej. Przywołane w tej mierze przez Sąd Rejonowy argumenty są słuszne. Dodatkowe ustalenia Sądu Okręgowego, co do dochodów pozwanego z dzierżawionej ziemi nie zmieniają powyższej oceny.

Sytuacja pozwanej uległa znacznej poprawie – zakupiła ona sobie mieszkanie, posiada pracę, uzyskuje stałe dochody, nie spłaca żadnych wspólnych długów stron. W ocenie Sądu Okręgowego nawet zakładając, że pozwany również nie spłaca żadnych zobowiązań finansowych stron, nie spłaca zakupionego już po rozwodzie(...), a jednocześnie uzyskuje wyższe dochody ze świadczonej pracy, i dysponuje przynajmniej częścią otrzymywanych dopłat do dzierżawionej ziemi - to jego sytuacja materialna nie jest istotnie, jeżeli w ogóle, lepsza od sytuacji pozwanej.

Sąd Rejonowy prawidłowo wskazał, że dokonana przez powoda jeszcze przed rozводом na rzecz jego rodziców zwrotna darowizna ponad (...) ha ziemi nie może być przedmiotem badania w przedmiotowej sprawie z uwagi na ograniczenia wynikające z art. 138 k.r.o. Powód mieszka wprawdzie w w/w nieruchomości i korzysta z niej, tym nie mniej przynajmniej formalnie nie dysponuje on tym majątkiem, nie może nim rozporządzać, czerpać z niego dochodów. Poza tym powód dochował się także kolejnego potomka, co również istotnie wpłynęło na ograniczenie jego możliwości majątkowych.

Niezależnie od wszystkich innych argumentów zdaniem Sądu Okręgowego kolejnym dowodem przemawiającym za uchyleniem (nie stwierdzeniem wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego) należnych pozwanej alimentów jest fakt, że w istocie od ponad (...) lat nie otrzymuje ona tegoż świadczenia. Od końca 2015 r powód nie płaci żonie alimentów, zaś ta pomimo tego była w stanie na bieżąco zaspokajać swoje potrzeby, a nawet zwiększyła swój majątek kupując mieszkanie. Mało tego – pozwana nawet nie wystąpiła o egzekucję należnych jej świadczeń alimentacyjnych.

W przekonaniu Sądu Okręgowego dowodzi to dobrej sytuacji materialnej pozwanej lub braku jej wiary w skuteczność prowadzonej wobec powoda egzekucji. To ostatnie z kolei potwierdzałoby zeznania powoda, o jego trudnej sytuacji materialnej. W każdym przypadku, skoro powódka od ponad (...) lat nie otrzymuje należnych jej alimentów, a jest w stanie na bieżąco zaspokajać swoje potrzeby, to jest przekonujący argument, że świadczenie to nie jest jej koniecznie potrzebne.

Tym samym stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy, pomimo pewnych uchybień w zakresie ustalenia stanu faktycznego sprawy, doszedł do prawidłowego wniosku, że obecnie sytuacja materialna pozwanej nie jest już istotnie pogorszona w porównaniu do stanu przed rozwodem stron, a tym bardziej do aktualnej sytuacji materialnej powoda.

W konsekwencji biorąc pod uwagę wszystkie przytoczone okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanej jako niezasadną.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. uznając, że zachodzą po temu szczególne okoliczności.